

กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่วในนิทานเวตาล

อุมาภรณ์ สังขมาน

ธนาตล จันทร์ประดิษฐ์*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*Corresponding author's email: thanadon.chan@ku.th

รับบทความ 10 สิงหาคม 2568; แก้ไขบทความ 16 กันยายน 2568; ตอรับ 17 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่วในนิทานเวตาล โดยเก็บข้อมูลจากนิทานเวตาลฉบับแปลจากภาษาสันสกฤตโดยตรงเป็นแหล่งข้อมูลหลักจำนวน 25 ตอน และคัดเลือกวัจนกรรมยั่วตามเกณฑ์เงื่อนไขเหมาะสมของ Searle (1969) ได้ทั้งหมด 31 ถ้อยคำ จากนั้นนำมาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา ผลการศึกษาพบกลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่ว 9 กลวิธี ได้แก่ 1) การถาม 2) การขู่ 3) การขอร้อง 4) การให้เหตุผล 5) การกล่าวแย้ง 6) การแสดงความคิดเห็น 7) การสั่ง 8) การเตือนความจำ และ 9) การชม จากผลการศึกษาข้างต้นพบกลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่วทั้งเก้ากลวิธีมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ กลวิธีการขอร้อง การชม การขู่และการเตือนเกิดร่วมกับกลวิธีการถามเท่านั้น ในขณะที่กลวิธีการแสดงความคิดเห็นและกลวิธีการให้เหตุผลเกิดกับกลวิธีการกล่าวแย้งเท่านั้น ส่วนกลวิธีการสั่งปรากฏได้ทั้งกลวิธีการถามและกลวิธีการกล่าวแย้ง ซึ่งการปรากฏร่วมกันของกลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เพียงแต่เพื่อสนับสนุนกลวิธีหลักเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงสภาพอันเป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมไทยและอินเดียอีกด้วย

คำสำคัญ: วัจนกรรมยั่ว, กลวิธีทางภาษา, นิทานเวตาล, ภาษาและวัฒนธรรม, การเล่าเรื่อง

Linguistic Strategies of Provocative Acts in Vetala Tales

Umaporn Sungkaman

*Thanadon Chanpradit**

Faculty of Humanities, Kasetsart University

*Corresponding author's email: thanadon.chan@ku.th

Received 10 August 2025; Revised 16 September 2025; Accepted 17 September 2025

Abstract

This article aims to analyze the linguistic strategies of provocative speech acts in *Vetala Tales*. The primary data consist of 25 episodes from the *Vetala Tales* translated directly from Sanskrit. Based on Searle's (1969) felicity conditions, a total of 31 utterances classified as provocative speech acts were identified and subsequently analyzed for their linguistic strategies. The findings reveal nine strategies: 1) questioning, 2) intimidating, 3) requesting, 4) reasoning, 5) argumenting, 6) opining, 7) commanding, 8) remanding, and 9) praising. The analysis further demonstrates that these nine strategies are interrelated. Specifically, requesting, praising, intimidating, and remanding occur only in combination with questioning. Opining and reasoning appear exclusively alongside argumenting, whereas commanding is found in association with both questioning and argumenting. Such co-occurrences do not merely reinforce the primary strategies, but also reflect politeness as a cultural norm central to both Thai and Indian societies.

Keywords: provocative speech act, linguistic strategy, Vetala Tales, language and culture, narrative

บทนำ

นิทานเวตาล หรือ *เวตาลปัญจวิงคติ (Vetālapañcaviṃśati)* เป็นนิทานพื้นบ้านอินเดียที่ได้รับความนิยมและแปลเป็นหลายภาษา นิทานเรื่องนี้ปรากฏครั้งแรกในหนังสือเล่มที่ 13 ของชุดหนังสือเรื่อง *กถาสริตสาคร (Kathāsaritsāgara)* ซึ่งโสมเทวะ (Somadeva) ประพันธ์ด้วยภาษาสันสกฤตราว ค.ศ. 1070 (Tawney, 1880; Penzer, 1924) โดยใช้เค้าโครงจากรวมเรื่องเล่า *บริหัตกถา (Brhatkathā)* ของคุณาทยะ (*Guṇāḍhya*) ประพันธ์ด้วยภาษาไพศาลิซึ่งสูญหายแล้ว นิทานชุดนี้ประกอบด้วย 25 เรื่อง (Platts & Forbes, 1871) โดยทั้ง 25 เรื่องนี้มีโครงสร้างแบบนิทานซ้อนนิทาน

โครงเรื่องหลักของนิทานเวตาลมีตัวละครหลักได้แก่ พระวิกรมาทิตยหรือพระตรีวิกรมเสน และเวตาล ซึ่งเป็นอมนุษย์ตามความเชื่อของอินเดีย ในเนื้อเรื่องนิทานเวตาลพระตรีวิกรมเสนได้รับคำสั่งให้นำซากศพที่เวตาลสิงอยู่ไปมอบแก่โยคีศานติศีลผู้ประกอบพิธีมหาัยญะ¹ (*Mahāyajña*) ในขณะที่แบกซากศพทุกครั้งเวตาลจะเล่านิทานและจบด้วยปริศนา โดยมีเงื่อนไขว่า หากพระตรีวิกรมเสนตอบ เวตาลจะบินหนีกลับสู่ต้นโอศก แต่หากไม่ตอบจะโดนคำสาป และเงื่อนไขนี้ทำให้พระตรีวิกรมเสนต้องเริ่มภารกิจใหม่ นอกจากนี้ โครงสร้างของนิทานเวตาลยังสร้างความระทึกใจ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่สำหรับการถกเถียงประเด็นจริยธรรมอย่างลุ่มลึกอีกด้วย (Taylor, 2007; Srinivasan, 2009) ผลงานของนักวิชาการอย่างเช่น Winternitz (1927) และ Taylor (2007) กล่าวถึงนิทานเวตาลว่าเป็นการถ่ายทอดเรื่องเล่ามุขปาฐะพื้นบ้านด้วยภาษาสันสกฤตในชุดหนังสือเรื่อง *กถาสริตสาคร* โดยเป็นการรักษาโครงเรื่องและยกระดับนิทานพื้นบ้านให้มีความประณีตทางวรรณศิลป์ ขณะเดียวกันยังคงองค์ประกอบการเล่าเรื่องแบบนิทานพื้นบ้านที่สะท้อนหลักธรรมผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ สัญลักษณ์ของตัวเวตาลซึ่งเป็นวิญญาณที่อาศัยในป่าช้าและสิงในศพยังแสดงถึงจุดตัดระหว่างการมีชีวิตกับความตายอีกด้วย (Doniger, 1984)

นิทานเวตาลแพร่หลายในโลกอินเดียผ่านการดัดแปลงเป็นภาษาท้องถิ่นหลายสำนวน เช่น *เบตาลปะชีซี (Baitāl Pacīśi)* ในภาษาฮินดีที่มีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 และ *เวตาลกถา* ในภาษามราฐี รวมถึงฉบับภาษาเบงกาลี ทมิฬ และคุชราต โดยแต่ละฉบับมักมีการเพิ่มเติมเรื่องใหม่ ปรับโครงสร้างการเล่าและสอดแทรกรายละเอียดเฉพาะท้องถิ่นเข้าในเรื่อง อีกทั้งยังเน้นภาพลักษณ์พระวิกรมาทิตยในฐานะวีรบุรุษ ผู้เที่ยงธรรม (Blackburn, 1996; Feldhaus, 2003) ดังนั้น นิทานเวตาลยังคงลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมมุขปาฐะ โดยเฉพาะการถามปริศนาในตอนท้ายที่ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการตีความปริศนาเหล่านั้น (Blackburn, 1996)

¹ “มหาัยญะ” (สันสกฤต: महायज्ञ / Mahāyajña) แปลตามศัพท์ว่า “ยัญใหญ่” โดยคำว่า *มหา (maha)* แปลว่า “ใหญ่ ยิ่งใหญ่” และ *ยัญ (yajña)* มาจากราก (*yaj*) แปลว่า “บูชา ถวาย ยกขึ้นเพื่อเทพเจ้า” ในบริบทของคัมภีร์พระเวทและคัมภีร์พราหมณ์ *มหาัยญะ* มักหมายถึงพิธีกรรมบูชาที่ยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ เช่น *ปัญจมหาัยญะ (pañca-mahāyajña)* อันประกอบด้วยการบูชาพระเจ้า (เทวะยัญญะ) บูชาคัมภีร์ (พหมายัญญะ), บูชาบรรพบุรุษ (ปิตรียัญญะ), บูชาแขก (มนุษย์ยัญญะ), และบูชาสรรพสัตว์ (ภูตยัญญะ) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของนิทานเวตาล คำว่า “มหาัยญะ” ถูกใช้ในลักษณะ *การกลับด้านของความหมาย (resemantization)* กลายเป็นพิธีกรรมที่แฝงอุบายอำมหิต ซึ่งมีใช้เพื่อบูชาเทพ แต่เพื่อเพิ่มพลังเวทมนตร์แก่โยคีศานติศีลเองโดยการบูชาโยมนุษย์ผู้เป็นกษัตริย์ที่เป็นยอดนักปราชญ์

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 นิทานเวตาลเริ่มเป็นที่รู้จักในโลกตะวันตกจากการแปลของเซอร์ ริชาร์ด เบอร์ตัน (Sir Richard Francis Burton) ในชื่อเรื่อง *Vikram and the Vampire* (Burton, 1870) ซึ่งมีการปรับให้แฝงแนวคิดแบบวิกตอเรียและทัศนคติต่อ “โลกตะวันออก” โดยเฉพาะในชนชั้นปัญญาชนยุโรปช่วงยุคล่าอาณานิคม (Penzer, 1924; van der Veer, 2001) การแปลข้ามวัฒนธรรมในลักษณะนี้ทำให้นิทานเวตาลกลายเป็นกรณีศึกษาวรรณกรรมเปรียบเทียบร่วมกับนิทานเรื่องอื่น ๆ เช่น นิทานพันหนึ่งราตรี นิทานชาดก เป็นต้น (Winternitz, 1927; Chudal 2021)

เมื่อพิจารณานิทานพื้นบ้านในเอเชียกลางพบว่า มีโครงสร้างและแก่นเรื่องที่คล้ายคลึงกันกับนิทานเวตาลด้วยเช่นกัน เช่น เรื่อง *The Adventures of Massang* จากมองโกเลียและคาลมิก (Busk, 1873) *The Girl Langa Langchung and the Rooster* จากทิเบต (Norbu, 1995) และ *The White Bird and His Wife* ซึ่งประพันธ์ไว้หลายสำนวนในวัฒนธรรมบริเวณเทือกเขาหิมาลัย มองโกเลีย และคีร์กีซสถาน (Zipes, 2012) นิทานพื้นบ้านดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ การทดสอบคุณธรรม และการตัดสินใจทางศีลธรรมของตัวละครผ่านสถานการณ์ที่ยากลำบาก นอกจากนี้โครงสร้างเรื่องเล่ายังเป็นตอนหรือซ้อนเรื่อง (episodic/embedded narrative structure) ที่สะท้อนให้เห็นว่าอิทธิพลของนิทานเวตาลมิใช่เพียงผลผลิตของวัฒนธรรมอินเดียเท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับรูปแบบการเล่าเรื่องที่แพร่กระจายอยู่ในภูมิภาคเอเชียอย่างกว้างขวาง (Thompson, 1977; Ramanujan, 1992)

นิทานเวตาลได้รับการถ่ายทอดและดัดแปลงในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมีอย่างน้อย 4 สำนวนหลัก ได้แก่ *เวตาลปกรณ์ ในสมัยอยุธยา ลิลิตเพชรมงกุฎ* ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) *นิทานเวตาล* ฉบับ น.ม.ส. และ *เวตาลปัญจวิศติ* ฉบับแปลโดย ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา (ศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน, 2548) การที่นิทานเวตาลมีหลายสำนวนเช่นนี้เป็นการสะท้อนถึงความนิยมในวรรณกรรมปริศนาและการทดสอบคุณธรรม อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นทางเนื้อหาและโครงสร้างของนิทานเวตาลที่ปรับใช้ให้เข้ากับบริบทภาษา วัฒนธรรม และโลกทัศน์ของสังคมไทย

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนิทานเวตาลสามารถแบ่งออกได้ 2 แนวทางตามการศึกษา ได้แก่ การศึกษาทางวรรณคดีและการศึกษาทางภาษา ในการศึกษาทางวรรณคดี เช่น งานของ ศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน (2548) ที่ศึกษาเปรียบเทียบนิทานเวตาล 4 สำนวนโดยศึกษาที่มา การแพร่หลาย และโครงเรื่องของนิทานเวตาล นอกจากนี้ยังมีงานของ ภัทร์ธีรา ฉลองเดช (2548) ที่ศึกษาวรรณคดีทั้ง 9 รสในนิทานเวตาลฉบับกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ด้วยกรอบทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต ในขณะที่การศึกษาทางด้านภาษา พบการศึกษาคำยืม การสร้างสื่อ และกลวิธีการถาม โดย ศราวุธ หล่อติ (2558) ศึกษาคำยืมภาษาสันสกฤตในนิทานเวตาลฉบับกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ โดยพิจารณารูปคำ การเปลี่ยนแปลงเสียงและความหมาย ตลอดจนการจัดกลุ่มคำตามหมวดหมู่ ส่วนการศึกษาของ ทิภูฐา สุวรรณกิจ และพัชลิน จินนุ่น (2562) เน้นการดัดแปลงนิทานเวตาลฉบับกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ไปเป็นการ์ตูนปริศนาธรรมของสำนักพิมพ์ปิเปิล โดยตัดทอนเนื้อหาที่เป็นการพรรณนาปรัชญา และร้อยกรองออก เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการ์ตูนช่อง (comics) ที่เหมาะสมกับผู้อ่านวัยรุ่น นอกจากนี้ ศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน (2548) ยังได้ศึกษานิทานเวตาลในทางภาษาด้วย โดยศึกษากลวิธีการถาม

ตอบในนิทานเวตาล 4 ส่วน และพบว่ามีกลวิธีการถาม 4 ประเภท ได้แก่ การถามแบบยกย่อง การถามแบบหมิ่นประมาท การถามแบบยั่วให้ตอบ และการถามแบบข่มขู่ ซึ่งกลวิธีดังกล่าวเป็นการศึกษาตามแนวทางพรรณนาวิเคราะห์ (analytical descriptive)

จากการศึกษาข้างต้นและการสังเกตเบื้องต้นพบว่าในนิทานเวตาลมีการใช้ภาษาเพื่อ “ยั่ว” อันเป็นลักษณะสำคัญในการดำเนินเรื่องแต่ละตอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวัจนกรรมยั่ว และการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาการยั่วใน 3 ประเด็น ได้แก่ กฎหมาย การเมือง และการสื่อสาร ในการศึกษาการยั่วทางกฎหมาย เช่น งานของ Sarifuddin et al. (2021) ที่ศึกษาถ้อยคำปลุกปั่นยั่วในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งพบว่าถ้อยคำยั่วแม้จะเป็นวัจนกรรมอ้อม (indirect speech acts) แต่สามารถก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย เนื่องจากเป็นการสร้างความเกลียดชังและความขัดแย้งในกลุ่มสังคมได้ ส่วนงานของ Al Guburi (2013) ศึกษาเกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์ทางกฎหมาย (legi-pragmatic) โดยพิจารณาการยั่วเป็นวัจนกรรมที่มีเจตนาทั้งทางตรงและทางอ้อม อันมีผลโดยตรงต่ออารมณ์และพฤติกรรมของผู้รับสาร อีกทั้งยังสะท้อนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมที่แปรไปตามบริบท ในการศึกษาการยั่วทางการเมือง Karwat (2022) ได้อธิบายเกี่ยวกับ “การยั่ว” (provocation) ไว้ในหนังสือ *Theory of Provocation: In Light of Political Science* โดยมองว่าการยั่วเป็นเครื่องมือทางอำนาจและการสื่อสารทางการเมืองที่นำมาใช้เพื่อควบคุม กำกับ หรือชี้นำพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคม ส่วนการยั่วในการสื่อสาร ได้แก่ งานของ Melnyk et al. (2022) ที่ศึกษาการยั่วในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล และพบว่าการยั่วสามารถเกิดได้ทั้งในรูปแบบของความขัดแย้งและความร่วมมือ โดยกลวิธีในการยัรมีรูปแบบภาษาที่เป็นแบบแผน

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาการยั่วในทางกฎหมาย การเมือง และการสื่อสารสร้างผลกระทบในเชิงสังคมและกฎหมายดังได้กล่าวแล้วในข้างต้น แต่ยังไม่พบบางงานวิจัยที่วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของการยั่วในวรรณกรรมโดยเฉพาะนิทานเวตาลซึ่งมีลักษณะเฉพาะของการยั่วที่ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่วในนิทานเวตาล

ในการวิเคราะห์วัจนกรรมยั่ว จำเป็นจะต้องวิเคราะห์วัจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary act) และเงื่อนไขเหมาะสม (felicity condition) ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัจนกรรม วัจนกรรมยั่วจัดอยู่ในกลุ่มวัจนกรรมชี้นำ (directive) ทั้งนี้ เพราะวัจนกรรมยั่วมีเจตนาให้ผู้ฟังปฏิบัติหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการของผู้พูด ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมยั่วของเวตาลที่ใช้ในการสร้างปริศนาในแต่ละตอน ซึ่งเป็นการศึกษาตามแนวทางของวัจนปฏิบัติศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่วในนิทานเวตาล

วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมย้วยุในนิทานเวตาล ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกข้อมูล การคัดเลือกข้อมูล การจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกนิทานเวตาลฉบับแปลภาษาไทยของศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมน์ดดา (2543) ซึ่งเป็นการแปลโดยตรงจากต้นฉบับภาษาสันสกฤต เขียนด้วยอักษรเทวนาครี ครอบคลุม 25 ตอน ภายใต้ชื่อว่า “เวตาลปัญจวิงศติ” โดยไม่ผ่านภาษากลางและมีเนื้อหาสมบูรณ์ตามต้นฉบับอินเดีย ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้นำฉบับสำนวนไทยอีก 3 ฉบับมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ เวตาลปกรณ์ม ลิลิตเพชรมงกุฎของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) และนิทานเวตาลของ น.ม.ส. เนื่องจากมีข้อจำกัด กล่าวคือ “เวตาลปกรณ์ม” มีข้อจำกัดด้านเนื้อหา เนื่องจากศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน (2548, น. 15) ได้ชี้ให้เห็นว่าเวตาลปกรณ์มอาจมีต้นกำเนิดจากนิทานมุขปาฐะก่อนจะถูกจารเป็นลายลักษณ์อักษร ส่งผลให้เนื้อหาผิดเพี้ยนจากต้นฉบับสันสกฤตและมีเนื้อหาความไม่สมบูรณ์ ส่วน “ลิลิตเพชรมงกุฎ” ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นการดัดแปลงนิทานซ้อนเรื่องหนึ่งจากเวตาลปัญจวิงศติ ตามกลวิธีการประพันธ์แบบขนบโดยแต่งเป็นลิลิตประกอบด้วยโคลงสี่สุภาพและร่ายสุภาพ ส่วนนิทานเวตาลของ น.ม.ส. มีข้อจำกัดด้านการแปลข้ามภาษา เนื่องจากแปลจากฉบับภาษาอังกฤษ “Vikram and The Vampire or Tales of Hindu Devilry” ของ เซอร์ ริชาร์ด เบอร์ตัน (ศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน, 2548) ลักษณะการแปลดังกล่าวเป็นการแปลแบบถ่ายทอด (relay translation) ซึ่งผ่านภาษากลาง อนึ่ง ตามแนวคิดของ Jakobson (1959) การแปลผ่านภาษากลางมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหมายจากต้นฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ House (1997) และ Nida (1964) ที่เน้นว่ากระบวนการแปลแบบถ่ายทอดมีความยากในการรักษาเจตนาของผู้เขียนต้นฉบับไว้ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้นิทานเวตาลฉบับแปลของศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมน์ดดา ซึ่งเป็นการแปลโดยตรงจากต้นฉบับสันสกฤต จำนวน 25 ตอน เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกข้อมูลจากนิทานเวตาลทั้งหมด 25 ตอน ซึ่งพบว่ามีถ้อยคำหลังจากเวตาลเล่านิทานจบมี 31 ผลัด (turn) จากนั้นนำถ้อยคำ 31 ถ้อยคำนี้ มาพิจารณาว่าวัจนกรรมย้วยุตามเกณฑ์ผ่านเงื่อนไขเหมาะสมตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) แบ่งออกเป็น 4 เงื่อนไข ได้แก่ วัจนกรรมประพจน์ (propositional act) เงื่อนไขเตรียมการ (preparatory condition) เงื่อนไขซื่อสัตย์ (sincerity condition) และเงื่อนไขพันธะ (essential condition) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) วัจนกรรมประพจน์: เวตาลเล่านิทานที่มีเนื้อหาซับซ้อนและเมื่อเล่าจบเรื่อง เวตาลจะใช้ปริศนาของนิทานกล่าวแก่พระตริวิกรมเสน

2) เงื่อนไขเตรียมการ: เวตาลต้องการให้พระตรีวิกรมเสนเอ่ยถ้อยคำใด ๆ ออกมา ส่งผลให้เวตาลกลับไปยังต้นอโศก

3) เงื่อนไขข้อสุดท้าย: เวตาลพยายามใช้ภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบีบบังคับให้พระตรีวิกรมเสนกล่าวตอบโต้กับตน

4) เงื่อนไขขั้นสูง: ความพยายามของเวตาลในการกล่าวถ้อยคำที่กระตุ้นสติปัญญาและวิจลญาณของพระตรีวิกรมเสน เพื่อบีบบังคับให้พระตรีวิกรมเสนกล่าวตอบปริศนาของตน

จากเงื่อนไขเหมาะสมข้างต้น ถ้อยคำทั้ง 31 ถ้อยคำเป็นวัจนกรรมย้วยุทั้งหมดซึ่งจะได้นำไปจัดการข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการข้อมูล

หลังจากการคัดเลือกวัจนกรรมย้วยุจากนิทานเวตาลแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการข้อมูลในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลวัจนกรรมย้วยุที่ได้เข้าโปรแกรม Excel เพื่อจัดหมวดหมู่ถ้อยคำโดยคอลัมน์ A จะเป็นลำดับตอนของนิทาน คอลัมน์ B เป็นเนื้อความที่เป็นวัจนกรรมย้วยุข้างต้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ในคอลัมน์อื่น ๆ ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

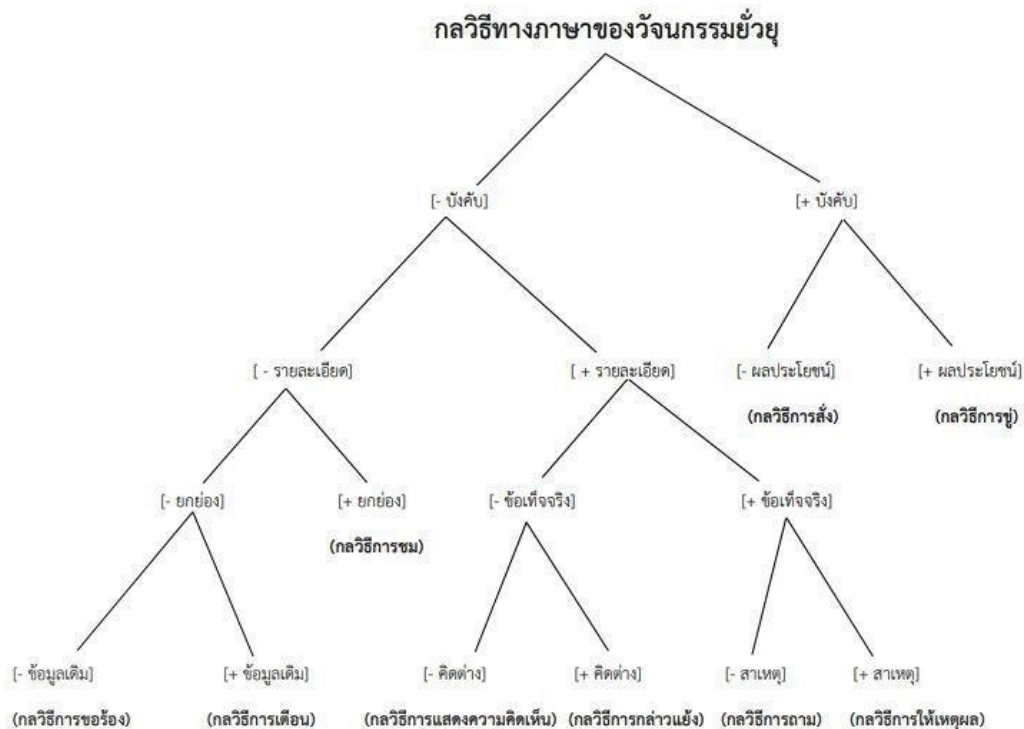
ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวัจนกรรมย้วยุตามแนวคิดการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากนั้นผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจัดประเภทกลวิธีทางภาษาที่พบในวัจนกรรมย้วยุพร้อมทั้งเรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษาต่อไป

ผลการศึกษา

กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมย้วยุในนิทานเวตาลมีทั้งหมด 9 กลวิธี ซึ่งมีความแตกต่างกันดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1

กลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมยั่ว

จากแผนภาพข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่ากลวิธีการสั่งและการขู่เป็นการบังคับซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากกลวิธีอื่น ๆ ความแตกต่างระหว่างการสั่งและการขู่ คือ กลวิธีการสั่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังปฏิบัติตามโดยตรง ขณะที่การขู่จะชี้ให้เห็นถึงผลเสียหรือการสูญเสียผลประโยชน์หากผู้ฟังไม่ปฏิบัติตาม ส่วนกลวิธีอื่น ๆ มีความหลากหลายโดยพิจารณาจากลักษณะของการขอรายละเอียด หากเป็นรายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริง กลวิธีการให้เหตุผลจะมีการสอบถามถึงสาเหตุจากผู้ฟัง ในขณะที่กลวิธีการถามเป็นเพียงการสอบถามข้อเท็จจริงทั่วไปโดยไม่เน้นถึงเหตุผล สำหรับรายละเอียดที่มีข้อเท็จจริงจะเป็นการถามความคิดของผู้ฟัง หากความคิดของผู้ฟังแตกต่างกับผู้พูดก็จะเป็นกลวิธีการกล่าวแย้ง ถ้าความคิดไม่แตกต่างกับผู้พูดก็จะเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังมีกลวิธีที่ไม่ได้มุ่งเน้นการขอรายละเอียด ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ตามลักษณะของการยกย่องหรือไม่ยกย่อง หากมีการยกย่องก็จะเป็นกลวิธีการชม ถ้าไม่มีการยกย่อง ก็จะพิจารณาเรื่องการมีข้อมูลเดิมอยู่หรือไม่ กล่าวคือ ถ้าผู้ฟังมีข้อมูลเดิมอยู่หรือรับรู้มาก่อนแล้วจะเป็นกลวิธีการเตือนในทางตรงกันข้าม หากไม่มีข้อมูลเดิมก็จะเป็นกลวิธีขอร้องกลวิธีการขอร้อง ทั้งนี้รายละเอียดของแต่ละกลวิธีมีดังนี้

1. กลวิธีการถาม

กลวิธีการถาม หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดต้องการทราบรายละเอียดบางประการจากผู้ฟังโดยใช้คำแสดงการถามเป็นตัวบ่งชี้ จากข้อมูลพบคำแสดงคำถาม 3 คำได้แก่ “ใคร” “ใด” และ “ไหน” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) “โอ อารบุดร ข้ามีความสงสัยอย่างหนึ่งในเรื่องที่เล่ามานี้ว่า ในกรณีทีบิดามารดาของนางปัทมวดีต้องสิ้นชีวิตลงไปนี้ ทรงเห็นว่าเป็นความผิดของใคร”

(2) “ไหนทรงเฉลยให้ข้าเข้าใจซิว่า พระองค์มีความเห็นว่าในเรื่องนี้พระชายาองค์ใดเป็นผู้บอบบางต่อการกระทบมากที่สุด”

(3) “โอราชะ โปรดทรงวินิจฉัยด้วยเถิดว่า คนทั้งสองที่สิ้นชีวิตมานั้น คนไหนเป็นน้อง และคนไหนเป็นสามีของนาง”

จากตัวอย่าง (1)-(3) พบตัวบ่งชี้ของกลวิธีการถามในวัจนกรรมยั่วยุ ได้แก่ คำว่า “ใคร” “ใด” และ “ไหน” ซึ่งปรากฏในคำถามที่เวตาลใช้กระตุ้นให้พระตรีวิกรมเสนตอบ โดยในตัวอย่าง (1) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับนางปัทมวดี เจ้าชายวัชรมกุฏและพุทธิศรีธรรมาภยพระตรีวิกรมเสน และต้องการทราบรายละเอียดจากพระตรีวิกรมเสนว่า “จากทั้งสามคน ใครเป็นต้นเหตุให้บิดามารดาของนางปัทมวดีต้องตาย” เพื่อให้พระตรีวิกรมเสนให้รายละเอียด ในตัวอย่าง (2) เวตาลเล่าเรื่องกษัตริย์ผู้มีพระชายาสามองค์ซึ่งพระชายาทั้งสามองค์ต่างมีความบอบบางที่แตกต่างกันไป เวตาลกล่าวปริศนาโดยการทราบรายละเอียดจากพระตรีวิกรมเสนว่า “ในบรรดาชายาทั้งสามของกษัตริย์ พระชายาองค์ใดบอบบางที่สุด” เพื่อให้พระตรีวิกรมเสนให้รายละเอียด ในตัวอย่าง (3) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับหญิงสาวที่ช่วยฟื้นคืนชีพน้องชายและสามีของตนที่ได้เสียชีวิตไปแล้วขึ้นมาอีกครั้ง ด้วยความตกใจของตนจึงได้สลับศีรษะของน้องและสามีของตน เวตาลต้องการทราบรายละเอียดจากพระตรีวิกรมเสนว่า “คนทั้งสองเมื่อสลับศีรษะแล้วฟื้นคืนชีพขึ้นมา ผู้ใดเป็นน้อง และผู้ใดเป็นสามีของนาง” เพื่อกระตุ้นให้พระตรีวิกรมเสนพิจารณารายละเอียดจากนิทานที่เวตาลเล่าถวาย และตอบปริศนาข้างต้น

วัจนกรรมยั่วยุทั้งหมดของเวตาลมิได้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการรายละเอียดความรู้ แต่เป็นการกระตุ้นพร้อมทั้งบีบบังคับให้พระตรีวิกรมเสนให้รายละเอียด ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เวตาลบินกลับไปต้นโอศกดังเดิมได้ตามเงื่อนไข

2. กลวิธีการขู่

กลวิธีการขู่ หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดบังคับให้ผู้ฟังตระหนักถึงสิ่งที่ต้องกระทำและถ้าไม่กระทำผู้ฟังอาจจะเสียผลประโยชน์หรือผู้ฟังอาจจะได้รับผลเสียที่จะตามมา โดยการใช้ประโยคเงื่อนไข “ถ้า.....จะ” เป็นตัวบ่งชี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(4) “โอ ราชะ ถ้าพระองค์ไม่กล่าวความจริงทั้ง ๆ ที่ทรงรู้ดีอยู่แล้วละก็ พระเศียรของพระองค์จะต้องแยกออกเป็นร้อยเสี่ยงแนเทียว”

(5) “ถ้าพระองค์รู้แล้วกลับไม่ตอบ พระเศียรของพระองค์จะต้องแยกเป็นเสี่ยง ๆ”

(6) “ถ้าพระองค์ทราบแล้วมิแสดงความเห็น พระเศียรของพระองค์ก็จะต้องแตกเป็นเสี่ยง ๆ โดยพลัน”

จากตัวอย่าง (4)-(6) เป็นการใช้กลวิธีการขู่ด้วยตัวบ่งชี้ “ถ้า.....จะ” โดยในตัวอย่าง (4) เวตาลเล่านิทานให้พระตริวิกรมแสนฟังและตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้กระทำผิดระหว่างบุตรมนตรี เจ้าชายวัชรมกุฏ และนางปัทมาวิ จากนั้นเวตาลขู่ว่า หากพระตริวิกรมแสนรู้คำตอบแต่ไม่ตอบหรือไม่กล่าวถ้อยคำใด ๆ จะต้องถูกคำสาปได้แก่ พระเศียรแตกเป็นเสี่ยง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่พระตริวิกรมแสนต้องกระทำตามเงื่อนไขดังกล่าว ในตัวอย่าง (5) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับพราหมณ์ทั้งสามที่ต่างแย่งกันเป็นเจ้าของนางผู้เป็นที่รัก และตั้งคำถามว่าพราหมณ์คนใดควรเป็นคู่ครองของนาง จากนั้นเวตาลก็ใช้การขู่เช่นเดียวกับตัวอย่าง (4) กล่าวคือ หากพระตริวิกรมแสนทราบคำตอบแต่ไม่ตอบหรือไม่กล่าวถ้อยคำใด ๆ พระองค์จะถูกสาปให้พระเศียรแตกเป็นเสี่ยง ๆ และตัวอย่าง (6) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับนกตัวผู้และนกตัวเมีย พร้อมตั้งคำถามให้พระตริวิกรมแสนตัดสินว่าฝ่ายใดผิดถูก และขู่ว่าหากไม่ตอบหรือไม่แสดงความคิดเห็นจะต้องถูกสาปให้พระเศียรแตกเป็นเสี่ยง ๆ เช่นเดียวกับตัวอย่างก่อนหน้านี้ ดังนั้นการขู่ของเวตาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อยั่วให้พระตริวิกรมแสนตระหนักถึงผลลัพธ์ที่รุนแรงหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้

3. กลวิธีการขอร้อง

กลวิธีการขอร้อง หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดต้องการหรือขอให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการโดยใช้ตัวบ่งชี้ คำว่า “โปรด” “เถอะ” และ “เถิด” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) “โปรดตัดสินที่เถะ ว่าในสามคนนี้นางควรจะเป็นของใคร”

(8) “โอ ราชะ โปรดตัดสินให้ที่เถิด ใครควรจะได้เป็นสามีนางโสสมประภาโดยเหตุผลอันสำคัญเป็นเครื่องชี้ขาดเล่า”

(9) “โปรดทรงวินิจฉัยด้วยเถิดว่า คนทั้งสองที่คืนชีวิตมานั้น คนไหนเป็นน้อง และคนไหนเป็นสามีของนาง”

จากตัวอย่าง (7)-(9) พบตัวบ่งชี้ในกลวิธีการขอร้องของวัจนกรรมยั่วได้แก่ คำช่วยกริยา “โปรด” และอนุภาคท้ายประโยค “เถิด” กับ “เถอะ” โดยตัวอย่าง (7) เวตาลต้องการให้พระตริวิกรมแสนตัดสินตัวละครนางมันทาวดีจากนิทานที่เล่าควรตกเป็นภรรยาของพราหมณ์คนไหน ส่วนในตัวอย่าง (8) เวตาลต้องการให้พระตริวิกรมแสนตัดสินจากนิทานที่ตนได้เล่าถวายว่า ระหว่างชฎานิน มายาริน หรือวีรบุรุษใครควรจะได้ครอบครองนางโสสมประภา ในตัวอย่าง (9) เวตาลได้เล่านิทานให้พระตริวิกรมแสนเกี่ยวกับนางมัทนสุนทรีที่สวามีระสลับกันระหว่างน้องชายกับสามีของตนเพื่อชุบชีวิต ใครควรเป็นได้ชื่อว่าเป็นสามีของนาง ทั้งสามตัวอย่างข้างต้นเป็นการยั่วให้พระตริวิกรมแสนกล่าวถ้อยคำที่เป็นความคิดของตนออกมา

4. กลวิธีการให้เหตุผล

กลวิธีการให้เหตุผล หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำเกี่ยวข้อเท็จจริงอันเป็นสาเหตุและผลลัพธ์ของการกระทำ เพื่อสนับสนุนความคิดของตน โดยจากข้อมูลพบคำบ่งชี้การให้เหตุผล 3 คำ ได้แก่ “ก็” “เพราะ” และ “เนื่องจาก” ซึ่งเป็นคำสันธานแสดงการเชื่อมโยงความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(10) “ก็กานันเสพของสกปรกจะต้องพลอยมีความผิดด้วยหรือ ในเมื่อหงสนั้นมิได้กินรักษาอาหารเหมือนกา แต่กินข้าวเปลือกแทน”

(11) “เพราะเขาได้ทำวีรกรรมที่ยากจะหาใครเสมอเหมือนในโลกนี้ และมีไฉ่ภรรยาของเขาดอกหรือที่กล้าหาญกว่า เพราะเป็นแม่ที่ต้องทนเห็นลูกชายต้องถูกสังเวยไปต่อหน้าต่อตา และมีไฉ่ลูกชายคือสัตตวรหอรอกหรือ แม้จะเป็นเพียงเด็กแต่ก็กล้าพลีชีพของตนเพื่อพระราชและบิดาของตน นี่ไม่เรียกว่าวีรกรรมอันยอดเยี่ยมดอกหรือไร”

(12) “ในเมื่อเจ้านายของตนได้ประสบความสำเร็จสมความปรารถนาเช่นนั้น เขาต้องหัวใจสลาย เพราะความโศกเศร้าเนื่องจากเอาชนะความรักของนางทิพย์ยอดเสน่หาผู้นั้นไม่ได้ หรือว่าเสียใจที่จะต้องสูญเสียอำนาจในการปกครองไป และต้องผิดหวังอย่างยิ่งในการที่พระราชเสด็จกลับพระนครพร้อมด้วยนาง”

ตัวอย่าง (10) เวตาลได้เล่านิทานเกี่ยวกับนางปัทมวดี เจ้าชายวัชรมกุฏ และพุทธิศรีระ ถวายพระตรีวิกรมเสน จากนั้นทานมีสาเหตุที่ทำให้ให้บิดาและมารดาของนางปัทมวดีต้องเสียชีวิต เมื่อเวตาลได้ฟังคำตอบของพระตรีวิกรมเสนแล้ว เวตาลจึงได้กล่าวถ้อยคำโดยการอ้างถึงสาเหตุสนับสนุนความคิดของตนเอง ด้วยใช้ความเปรียบตัวละครเป็นสัตว์ว่าบุคคลที่ทำไม่ดีเป็นกา และบุคคลที่ทำดีเป็นหงส์ ในตัวอย่าง (11) เวตาลได้เล่านิทานเกี่ยวกับพระเจ้าศุทระกับพราหมณ์ชื่อวีรพร และใช้กลวิธีการถามว่าใครเป็นผู้ที่กล้าหาญที่สุด เมื่อพระตรีวิกรมเสนตอบคำถามของตน เวตาลได้กล่าวถ้อยคำโดยให้เหตุผลประกอบว่าตัวละครในเรื่องมีความกล้าหาญอย่างไร ส่วนตัวอย่าง (12) เวตาลได้เล่านิทานเกี่ยวกับพระเจ้าศกฤกษ์กับทริชมทรรคิน และใช้กลวิธีการถามด้วยปริศนาว่าเหตุใดหัวใจของทริชมทรรคินจึงแตกสลายในเมื่อพระราชประสบผลสำเร็จกับความปรารถนาของพระองค์เอง และเมื่อพระตรีวิกรมเสนได้ตอบปริศนานั้นแล้ว เวตาลจึงได้กล่าวถ้อยคำด้วยการใช้เหตุผลประกอบว่าความผิดหวังและความสูญเสียของตัวละครนิทานที่เวตาลเล่าถวายมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

5. กลวิธีการกล่าวแย้ง

กลวิธีการกล่าวแย้ง หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวถึงรายละเอียดที่ความคิดที่ขัดแย้งหรือแตกต่างกับความคิดของผู้ฟัง โดยใช้ตัวบ่งชี้ “อะไรกัน” “ไหน” และ “มิใช่...หรือ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(13) “อะไรกัน พระราชาเป็นผู้ผิดด้วยเหตุใด”

(14) “ไหนพระองค์จึงตรัสว่าพระราชศุทระเป็นผู้กล้าหาญยิ่งกว่าคนเหล่านั้นเล่า”

(15) “คนที่กล้าหาญที่สุดมิใช่วีรพรหรือ”

จากตัวอย่าง (13)-(15) พบตัวบ่งชี้ของวัจนกรรมยั่วอยู่ที่อยู่ในกลวิธีการกล่าวแย้งได้แก่การใช้คำ เช่น “อะไรกัน” “ไหน” และ “มิใช่...หรือ” ในตัวอย่าง (13) พระตรีวิกรมเสนได้ตอบคำถามที่เวตาลถามเมื่อเล่านิทานจบลงว่าเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลผู้เป็นต้นเหตุการตายของบิดามารดานางปัทมวดี และผู้เป็นต้นเหตุที่แท้จริงของการตายคือพระราชกรณณโณตบล เมื่อเวตาลได้ฟังแล้วจึงกล่าวขัดแย้งต่อคำตอบของพระตรีวิกรมเสนว่าพระราชกรณณโณตบลเป็นผู้ผิดด้วยเหตุใด ทำไมผู้ที่ผิดไม่เป็นนางปัทมวดี เจ้าชายวัชรมกุฏ หรือพุทธิศรีระ

โดยใช้ตัวบ่งชี้ “อะไรกัน” ในตัวอย่าง (14) พระตรีวิกรมเสนได้ตอบคำถามของเวตาลถามจากนิทานที่เวตาลได้เล่าถวายเนื้อหานิทานเกี่ยวกับพราหมณ์วิรวัตรกับพระเจ้าศุทระกว่าบรรดาตัวละครที่เกี่ยวข้องใครเป็นผู้ที่กล่าวหามากที่สุดในเรื่อง พระตรีวิกรมเสนได้ตอบว่า พระราชาศุทระเป็นผู้ที่กล่าวหาที่สุด และในตัวอย่าง (15) เป็นนิทานเรื่องเดียวกันกับตัวอย่าง (14) แต่การกล่าวถ้อยคำเพื่อแย้งกับคำตอบของพระตรีวิกรมเสนว่า ตัวละครที่ชื่อวิรวัตรน่าจะไม่ใช่ผู้ที่กล่าวหาที่สุดหรือ ทั้งนี้เพื่อยั่วให้พระตรีวิกรมเสนเกิดความลังเลในคำตอบที่ได้ตอบแก่เวตาลก่อนหน้านี้แล้ว

6. กลวิธีแสดงความคิดเห็น

กลวิธีแสดงความคิดเห็น หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำกล่าวถึงรายละเอียดที่เป็นความคิดเห็นหรือมุมมองของตนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้ตัวบ่งชี้ “นั่นแหละ” และ “จริง ๆ แล้ว” จากข้อมูลพบเพียง 2 ถ้อยคำ ดังนี้

(16) “บุคคลทั้งสามนั่นแหละเป็นผู้ก่อความผิดเกี่ยวเนื่องกันทั้งสามคน”

(17) “เพราะถ้าจะพูดอย่างยุติธรรมจริง ๆ แล้ว อัครเสนาบดีควรจะมีควมสัตย์ซื่อเหนือกว่า ชายผู้นี้รู้จักเล่นหอนลิเกซึ่งของหญิงผู้เป็นภรรยาของเขาอยู่เต็มอกในฐานะที่อยู่กินกันมาช้านาน เขารักนางเพียงไร ใคร ๆ ก็รู้ แต่แม้กระนั้นเขาก็ยังเสียสละ โดยถวายนางให้แก่พระราชา เพราะเขารักพระองค์มากกว่า และเมื่อพระราชาสิ้นชีวิตแล้วเขาก็ยอมตายตามพระองค์โดยเข้าสู่กองไฟ แต่พระราชานั้นสิมิได้รับรู้อะไรเกี่ยวกับนางเลย ยิ่งปฏิเสธไม่ยอมรับนางด้วยซ้ำ ทั้ง ๆ ที่ผู้เป็นสามีต้องเสียสละอย่างสุดยอด มอบนางให้แก่พระองค์ด้วยความเต็มใจ”

จากตัวอย่าง (16) และ (17) พบตัวบ่งชี้กลวิธีแสดงความคิดเห็นในวัจนกรรมยั่วได้แก่ “นั่นแหละ” และ “จริง ๆ แล้ว” โดยในตัวอย่าง (16) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับนางปัทมวดี เจ้าชายวัชรมกุฏและพุทธิศรีระ และได้กล่าวแสดงความคิดเห็นของตนเองว่าตัวละครจากนิทานที่ตนเล่าทั้งสามคนคือผู้ผิด หลังจากได้รับคำตอบจากพระตรีวิกรมเสนแล้ว และตัวอย่าง (17) เวตาลเล่านิทานเกี่ยวกับพระยโสทรกับนางอนุมาทีนิ และพลธรผู้เป็นจอมทัพของแคว้น จากนั้นใช้กลวิธีการถามปริศนาว่า ใครเป็นคนที่ซื่อสัตย์มากกว่ากันระหว่างจอมทัพหรือพระราชา เมื่อพระตรีวิกรมเสนได้ตอบปริศนาแล้ว เวตาลจึงได้กล่าวแสดงความคิดเห็นว่าในบรรดาตัวละครจากนิทานที่ตนเล่าใครมีความซื่อสัตย์มากกว่ากัน เพื่อยั่วให้พระตรีวิกรมเสนแสดงความคิดเห็นออกมา

7. กลวิธีการสั่ง

กลวิธีการสั่ง หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำเพื่อบังคับให้ผู้ฟังกระทำในสิ่งที่ผู้พูดต้องการ โดยมีคำลงท้าย “สิ” เป็นตัวบ่งชี้ จากข้อมูลพบเพียง 2 ถ้อยคำ ดังนี้

(18) “ทรงเฉลยมาสิว่าเหตุใดพระองค์จึงเห็นว่าพระราชาเหนือกว่าแม่ทัพในกรณีนี้”

(19) “ทรงเฉลยมาสิว่า ทำไมรูปวิทยาจึงสูญหายไปจากคนทั้งสอง ในเมื่อเขาร่ายมหาเวทอย่างถูกต้องตามที่บรรยายไว้ทุกประการ”

จากตัวอย่าง (18) และ (19) พบตัวบ่งชี้ของกลวิธีการสั่ง โดยใช้ตัวบ่งชี้ “สี” ในตัวอย่าง (18) เวตาลได้เล่านิทานเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระเจ้าโยศธนกัษณางอนุมาทีนี และบังคับให้พระตริวิกรมเสนอธิบายเหตุผลที่ทรงเห็นว่าพระราชามีสถานะสูงกว่าแม่ทัพอย่างไร ในตัวอย่าง (19) เวตาลได้เล่านิทานเกี่ยวกับภพมายาถวายพระตริวิกรมเสนและได้บังคับให้พระตริวิกรมเสนเอ่ยถ้อยคำเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้รูปวิทยาหายไป แม้ว่าผู้เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามพิธีกรรมอย่างถูกต้องแล้วก็ตาม

8. กลวิธีการเตือนความจำ

กลวิธีการเตือนความจำ หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังตระหนักถึงสิ่งที่เคยทราบมาก่อนแล้วอันเป็นประโยชน์ของตัวผู้ฟังเอง ในกลวิธีนี้พบตัวบ่งชี้ 3 คำ ได้แก่ “ตระหนัก” “เตือน” และ “อย่าลืม” และจากข้อมูลพบกลวิธีนี้เพียง 2 ถ้อยคำ ดังนี้

(20) “แต่ขอให้ทรงตระหนักไว้ว่า ข้าได้เตือนพระองค์มาก่อนแล้วว่า ถ้าพระองค์รู้คำตอบของปัญหานี้แล้วยังไม่ตอบ ศีระชะของพระองค์จะแยกเป็นเสี่ยง ๆ ตามคำสาปของข้า”

(21) “แต่อย่าลืมคำสัญญาะพระเจ้าข้า ว่าทรงตกลงอะไรไว้แก่ข้า”

จากตัวอย่าง (20) และ (21) พบตัวบ่งชี้กลวิธีการเตือนความจำ ได้แก่ การใช้คำว่า “ตระหนัก” และ “อย่าลืม” ในตัวอย่าง (20) เวตาลได้กล่าวถ้อยคำเพื่อให้พระตริวิกรมเสนตระหนักถึงคำสาปที่เวตาลได้ตกลงกับพระตริวิกรมเสนตั้งแต่ต้นว่าหากไม่ตอบหรือกล่าวถ้อยคำใด ๆ จะถูกคำสาป และในตัวอย่าง (21) เวตาลได้กล่าวถึงข้อตกลงระหว่างเวตาลและพระตริวิกรมเสนว่า ถ้าหากพระตริวิกรมเสนไม่กล่าวถ้อยคำใด ๆ จะถูกคำสาปแต่ถ้าหากพระตริวิกรมเสนกล่าวถ้อยคำใด ๆ เวตาลจะกลับไปยังต้นอโศกที่ตนอาศัยดั้งเดิม

9. กลวิธีการชม

กลวิธีการชม หมายถึง กลวิธีที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อกล่าวยกย่องหรือชื่นชมคุณลักษณะของผู้ฟังจากข้อมูลพบตัวบ่งชี้เพียงคำเดียวคือ คำว่า “ยอด” และพบเพียง 1 ถ้อยคำ ดังนี้

(22) “เพราะพระองค์ก็เป็นยอดนักปราชญ์ผู้หนึ่ง”

จากตัวอย่างข้างต้นเวตาลใช้ถ้อยคำกล่าวชื่นชมพระตริวิกรมเสนว่าเป็น “ยอดนักปราชญ์” โดยมีจุดประสงค์เพื่อยั่วยุให้พระองค์ตอบปริศนาของตนหลังการเล่านิทานจบลง การชมจึงเป็นกลวิธีที่สร้างแรงกดดันให้พระตริวิกรมเสนต้องรักษาหน้า (face) ของตนในฐานะกษัตริย์ยอดนักปราชญ์ ดังนั้นเพื่อไม่ให้เป็นการเสียหน้า พระตริวิกรมเสนจึงต้องตอบเวตาล แม้จะรู้ว่าเมื่อใดที่ตอบหรือกล่าวถ้อยคำใด ๆ ก็ตาม เวตาลก็จะบินหนีกลับสู่ต้นอโศกอีกครั้ง

จากกลวิธีทั้ง 9 กลวิธีข้างต้น จะเห็นได้ว่า บางกลวิธีของวัจนกรรมย้วยเป็นการคุกคามหน้าผู้ฟังอย่างชัดเจน และบางกลวิธีไม่คุกคามหน้า ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในการอภิปรายต่อไป

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาสรุปว่า วัจนกรรมย้วยในนิทานเวตาลพบการใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น 9 กลวิธี ได้แก่ 1) การถาม 2) การขู่ 3) การขอร้อง 4) การให้เหตุผล 5) การกล่าวแย้ง 6) การแสดงความคิดเห็น 7) การสั่ง 8) การเตือนความจำ และ 9) การชม โดยแต่ละกลวิธีมีตัวบ่งชี้ชัดเจนในการจำแนกกลวิธี เช่น คำแสดงคำถามเป็นตัวบ่งชี้ของกลวิธีคำถาม คำแสดงเงื่อนไขเป็นตัวบ่งชี้ของกลวิธีการขู่ ซึ่งแต่ละกลวิธีสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาเพื่อบิบบังคับให้ผู้ฟังตอบสนองต่อปริศนาของเวตาลทั้งสิ้น

จากกลวิธีทางภาษาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเวตาลใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อควบคุม กำกับ และชี้นำพฤติกรรมของพระตริวิกรมเสนให้ดำเนินไปตามความประสงค์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Karwat (2022) ที่อธิบายว่าการย้วยเป็นกลไกเชิงอำนาจที่ถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Melnyk et al. (2022) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการย้วยในการสื่อสารสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการสื่อสารซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักการความร่วมมือ (cooperative principle) และหลักความสุภาพ (politeness principle) ดังจะเห็นจากการย้วยของเวตาลใช้วัจนกรรมย้วยที่มีประสิทธิภาพเพราะการสื่อสารประสบความสำเร็จทุกครั้ง อีกทั้งยังมีกลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีที่ลดการคุกคามหน้าเพื่อแสดงความสุภาพอีกด้วย

กลวิธีทางภาษาของการใช้วัจนกรรมย้วยที่มุ่งบิบบังคับให้พระตริวิกรมเสนสนองตอบต่อปริศนาของเวตาลด้วยการกล่าวถ้อยคำข้างต้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับแนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “การคุกคามหน้า” (face-threatening acts) ตามกรอบแนวคิดของ Brown and Levinson (1987) หนึ่งในกลวิธีทางภาษาทั้งเก้ากลวิธีนี้มีระดับความสุภาพที่แตกต่างกันไป เช่น กลวิธีการสั่ง การขู่ และการกล่าวแย้ง ล้วนเป็นการคุกคามหน้าที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นถ้อยคำที่ไม่สุภาพมาก กล่าวคือ การสั่ง และการขู่เป็นการบิบบังคับผู้ฟังให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งขัดกับหลักความสุภาพของ Lakoff (1973) ส่วนกลวิธีกล่าวแย้งก็ขัดกับหลักคล้อยตาม (agreement maxim) ของ Leech (1983) ส่วนกลวิธีทางภาษาที่มีความสุภาพมากที่สุด ได้แก่ การชม และเตือน เนื่องจากกลวิธีการชมสอดคล้องกับหลักเห็นใจ (sympathy maxim) และกลวิธีการเตือนเป็นไปตามหลักรู้ผ่อนหนักผ่อนเบา (tact maxim) ของ Leech (1983) ส่วนกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ จะมีระดับความสุภาพอยู่ระหว่างสองกลุ่มแรก ได้แก่ กลวิธีให้เหตุผล และการแสดงความคิดเห็นที่เป็นกลวิธีที่สนับสนุนกลวิธีการแย้ง และกลวิธีคำถามและการขอร้อง ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นการบิบบังคับตรง ๆ เช่นเดียวกับกลุ่มแรกแต่ก็ยังเป็นกลวิธีที่ต้องการคำตอบ จากกลวิธีทั้งเก้ากลวิธีนี้แม้ว่าบางกลวิธีจะมีรูปภาษาที่สุภาพ แต่ยังมีลักษณะเป็นการลดทอนการคุกคามหน้า (mitigated FTA) กล่าวคือ แม้รูปภาษาที่ใช้จะปรากฏในรูปของการยกย่อง เช่น การกล่าวชมว่าเป็น “ยอดนักปราชญ์” แต่กลับก่อแรงกดดันให้พระตริวิกรมเสนต้องตอบคำถามเพื่อรักษาภาพลักษณ์ตนเอง กลวิธีเหล่านี้ยังสะท้อนสถานภาพของเวตาลในฐานะผู้พูดที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้ฟัง และสามารถกำกับพฤติกรรมของผู้ฟังผ่านการใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ได้อย่างแนบเนียน ซึ่งกลวิธีเหล่านี้มี

ความสัมพันธ์กันยังมีระบบ นอกจากนี้ในการใช้กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมการยั่วของเวตาลเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในเรื่องความสุภาพ ดังที่ ญัษฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2561) ได้ศึกษาการสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทยพบว่า คู่สนทนาชาวไทยใช้กลวิธีเสนอความคิดเห็นแบบตรงและแบบที่คำนึงถึงผู้ฟังเท่า ๆ กัน หากเป็นการเสนอความเห็นแย้ง คู่สนทนาชาวไทยมักเลือกใช้รูปภาษาที่อ่อนลงเพื่อลดการคุกคามคู่สนทนาซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย

ความสัมพันธ์ของกลวิธีต่าง ๆ ในโครงสร้างของวัจนกรรมยั่วในนิทานเวตาล จากผลการศึกษาปรากฏ 2 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างที่ (1) (การขอร้อง) + การถาม + (การชม) + (การขอร้อง การขู่ การเตือนความจำ) และ (2) (การสั่ง) + การกล่าวแย้ง + (การแสดงความคิดเห็น) + (การให้เหตุผล) โดยโครงสร้างที่หนึ่ง ปรากฏในนิทานเวตาลทุกตอน ทั้งนี้ เพราะกลวิธีการถามเป็นกลวิธีหลักของการใช้ปริศนา ส่วนกลวิธีอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมกับกลวิธีการถามเป็นเพียงการสนับสนุนการถามจึงสามารถละได้ อย่างไรก็ตาม กลวิธีที่ปรากฏร่วมกับกลวิธีการถามมากที่สุด ได้แก่ กลวิธีการขู่และการเตือนความจำ ทั้งนี้เพราะการขู่และการเตือนความจำเป็นการย้ำถึงข้อตกลงเบื้องต้นระหว่างเวตาลและพระตริวิกรมเสนเพื่อให้บรรลุเงื่อนไขของการยั่ว ส่วนโครงสร้างที่สองปรากฏเพียงบางตอนของนิทานเวตาลเท่านั้น โครงสร้างที่สองนี้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนคำถามของเวตาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลวิธีการกล่าวแย้ง ซึ่งเวตาลใช้เพื่อท้าทายคำตอบของพระตริวิกรมเสนต่อปริศนาในนิทาน ทำให้พระตริวิกรมเสนต้องวิเคราะห์คำตอบของตนอย่างรอบคอบ กลวิธีอื่นที่ปรากฏร่วมกับกลวิธีการกล่าวแย้งกลวิธีแรกคือกลวิธีการสั่ง กลวิธีนี้เป็นการแสดงอำนาจของเวตาลในการควบคุมการสนทนาและกำหนดทิศทางของการสนทนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานะของเวตาลในฐานะผู้ควบคุมบทสนทนาในการส่งผลดีให้กับพระตริวิกรมเสน ส่วนกลวิธีการแสดงความคิดเห็น และการให้เหตุผล เป็นกลวิธีที่ช่วยเสริมการกล่าวแย้งของเวตาลให้มีน้ำหนักมากขึ้น โครงสร้างที่สองนี้ทำงานควบคู่กับโครงสร้างที่หนึ่งซึ่งเป็นโครงสร้างหลักเพื่อสร้างความกดดันผ่านถ้อยคำ และทำให้ปริศนาของเวตาลมีประสิทธิภาพในการยั่วยุยิ่งขึ้น

จากโครงสร้างของวัจนกรรมยั่วข้างต้น แสดงถึงกลวิธีทางภาษาที่คำนึงถึงกลวิธีสุภาพในการยั่วเพื่อกระตุ้นให้พระตริวิกรมเสนตอบคำถามของเวตาลหลังจบเรื่องเล่า โดยเริ่มจากการกล่าวถ้อยคำสุภาพด้วยการขอร้อง และตามด้วยปริศนา เมื่อพระตริวิกรมเสนตอบหรือไม่ตอบก็จะได้รับผลตามเงื่อนไขที่เวตาลตั้งไว้ ส่วนโครงสร้างที่สอง มักปรากฏในบริบทที่เวตาลแทรกการโต้แย้งคำตอบของพระตริวิกรมเสนด้วยการสั่งและการโต้แย้ง พร้อมทั้งให้เหตุผลและข้อคิดเห็นส่วนตัวเป็นกลไกกระตุ้นพระตริวิกรมเสน โครงสร้างทั้งสองโครงสร้างสะท้อนลำดับขั้นของวัจนกรรมยั่วที่ไม่ได้เพียงการตั้งปริศนา แต่เป็นกลวิธีการสร้างแรงกดดันต่อผู้รับสารในระดับต่าง ๆ อย่างแยบคาย

หากพิจารณาในแง่โครงสร้างของการเล่าเรื่องนิทานเวตาลยังมีความคล้ายคลึงกับวรรณกรรมมุขปาฐะอินเดียประเภทอื่น เช่น นิทานชาดก (Jātaka tales) นิทานปัญจตันตระ (Pañcatantra) และมหากาพย์ต่าง ๆ ที่ใช้กลวิธีตั้งคำถามปลายเปิดหรือจบเรื่องด้วยปริศนาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้เหตุผลและการตีความเชิงศีลธรรม ซึ่งมุ่งวัดภูมิปัญญาของผู้ฟัง (Cowell, 1895) เช่นเดียวกับในมหากาพย์ มหาภารตะ และรามายณะ

ที่มีการใช้กลวิธีการสั่งหรือการชมเพื่อกระตุ้นการกระทำตามหน้าที่และศีลธรรม (Blackburn, 1996) ดังนั้น การยั่วในนิทานเวตาลจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือของวังนกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกทางภาษาในการควบคุม พฤติกรรม และรักษาศักดิ์ศรีของทั้งผู้พูดและผู้ฟังของแต่ละคนในโครงเรื่องอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างของการเล่าเรื่องของนิทานเวตาลก็เป็นหัวข้อที่น่าสนใจอีกหัวข้อหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยยังเห็นว่า บทบาทของ “ความเงิบ” มิได้เป็นเพียงการไม่กล่าวถ้อยคำใด ๆ แต่เป็น การกระทำที่มีนัยสำคัญทางจริยธรรมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในบริบทของพระไตรปิฎกเทศน์ ซึ่งเป็นผู้แบกรับ แรงกดดันจากความคาดหวังของสังคมในภาพของกษัตริย์ยอดนักปราชญ์ ตามแนวคิดของ Butler (1997) ความเงิบในบางบริบทอาจถูกตีความว่าเป็นการละเลยหน้าที่ ขณะที่ Tannen (1984) เห็นว่า ความเงิบมี ความหมายหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ นอกจากนี้ “การเงิบ” ยังขัดกับโครงสร้างของวรรณกรรมประเภท “นิทานปริศนา” ซึ่งความสมบูรณ์ของเรื่องจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการ ตอบคำถามของเวตาล หากไม่ตอบก็เป็นการปฏิเสธการดำเนินเรื่องโดยสมบูรณ์ (Elwin, 1944; Aarne & Thompson, 1961) การศึกษาความเงิบในนิทานเวตาลจึงน่าจะเป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่สนใจศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร รักดีผาสุข. (2561). การสนทนาแบบเน้นภารกิจในภาษาไทยกับปัจจัยทาง สังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง : กรณีศึกษาชุดข้อมูล Mister O ภาษาไทย. *ภาษาและภาษาศาสตร์*, 36 (ฉบับพิเศษ), 1-30.
- ทิฏฐา สุวรรณกิจ และพัชลิน จินนุ่น. (2562). เวตาล : จากนิทานแห่งปัญญาสู่ปริศนาธรรมแห่งการรู้ตน. ใน *รายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10* (น. 12-23). มหาวิทยาลัย มหาดใหญ่. <https://www.hu.ac.th/conference/conference2019/proceedings2019/contents.html>
- ภัทร์ธีรา ฉลองเดช. (2548). *วิเคราะห์วรรณคดีที่ปรากฏในนิทานเวตาล ฉบับพระนิพนธ์กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ]. TSU Knowledge Bank. <http://kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/483/1/101310.pdf>
- ศราวุธ หล่อดี. (2558). คำยืมภาษาสันสกฤตในนิทานเวตาล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 3(2), 11-22.
- ศักดิ์ศรี แยมันดดา. (2543). *เวตาลปัญญาวิมคติ*. ชนนิคม.
- ศิริลักษณ์ คล้อยแสงเงิน. (2548). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมนิทานเวตาลฉบับภาษาไทย 4 ส่วน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Digital Research Information Center. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/RU.the.2005.407
- Aarne, A., & Thompson, S. (1961). *The types of the folktale: A classification and bibliography* (FF Communications No. 184). Suomalainen Tiedekatemia.

- Al Guburi, B. Y. J. (2013). Provocation: A legi-pragmatic approach. *Contemporary Readings in Law and Social Justice*, 5(2), 858–878.
- Blackburn, S. H. (1996). *Inside the drama-house: Rāma stories and shadow puppets in South India*. University of California Press.
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
- Burton, R. F. (1870). *Vikram and the vampire; or, Tales of Hindu devilry*. Longmans, Green.
- Busk, R. H. (1873). *Sagas from the Far East; or, Kalmouk and Mongolian traditionary tales*. Griffith and Farran.
- Butler, J. (1997). *Excitable speech: A politics of the performative*. Routledge.
- Chudal, A. (2021). Modern Nepali oral transmissions of *Vetālapañcavimśati* stories to Europe. *Philological Encounters*, 6(1–2), 70–113. <https://doi.org/10.1163/24519197-bja10020>
- Cowell, E. B. (1895). *The Jataka or stories of the Buddha's former births* (Vol. 6). Cambridge University Press.
- Doniger, W. (1984). *Dreams, illusion, and other realities*. University of Chicago Press.
- Elwin, V. (1944). *Folk tales of Mahakoshal*. Oxford University Press.
- Feldhaus, A. (2003). *Connected places: Region, pilgrimage, and geographical imagination in India*. Palgrave Macmillan.
- House, J. (1997). *Translation quality assessment: A model revisited*. Gunter Narr Verlag.
- Jakobson, R. (1959). On linguistic aspects of translation. In R. A. Brower (Ed.), *On translation* (pp. 232–239). Harvard University Press.
- Karwat, M. (2022). *Theory of provocation in light of political science* (Vol. 44). Peter Lang.
- Lakoff, R. (1973). The logic of politeness; or, minding your P's and Q's. In C. Corum, T. C. Smith-Stark, & A. Weiser (Eds.), *Papers from the ninth regional meeting of the Chicago Linguistic Society* (pp. 292–305). Chicago Linguistic Society.
- Leech, G. N. (1983). *Principles of pragmatics*. Longman.
- Melnyk, I., Petrova, T., & Khoptiar, A. (2022). Provocation as a tool of language influence. *WISDOM*, 2(3, Special Issue: Philosophy of Language and Literature), 156–169. <https://doi.org/10.24234/wisdom.v3i2.645>
- Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating: With special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. E. J. Brill.

- Norbu, N. (1995). *Drung, Deu and Bon: Narrations, symbolic languages and the Bon tradition in ancient Tibet* (A. Lukianowicz, Trans.; A. Clemente, Ed. & Annot.). Library of Tibetan Works and Archives. (Original work translated from Tibetan to Italian by the author)
- Penzer, N. M. (1924). *The ocean of story: Being C. H. Tawney's translation of Somadeva's Kathāsaritsāgara*. Chalmers Publishing House.
- Platts, J., & Forbes, D. (1871). *The Baitâl Pachchisi: Or, the twenty-five tales of a sprite; Translated from the Hindi text of Dr. Duncan Forbes*. Wm. H. Allen.
- Ramanujan, A. K. (1992). *Folktales from India: A selection of oral tales from twenty-two languages*. Viking.
- Sarifuddin, T., Maknun, T., & Iswary, E. (2021). A hate and provocative speech act in social media: A forensic linguistics study. *ELS Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 4(3), 363–368. <https://doi.org/10.34050/elsjish.v4i3.18196>
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press.
- Srinivasan, V. (2009). *Seeing beyond dharma: Ethical excellence in Vikram and Vetaal stories*. University of Pennsylvania, Center for the Advanced Study of India.
- Tannen, D. (1984). Silence: Anything but. In D. Tannen & M. Saville-Troike (Eds.), *Perspectives on silence* (pp. 93–111). Ablex Publishing.
- Tawney, C. H. (1880). *The Kathā Sarit Sāgara; or, Ocean of the streams of story*. Baptist Mission Press.
- Taylor, M. (2007). *The fall of the Indigo Jackal: The discourse of division and Pūrṇabhadra's Pañcatantra*. State University of New York Press.
- Thompson, S. (1977). *The folktale*. University of California Press.
- van der Veer, P. (2001). *Imperial encounters: Religion and modernity in India and Britain*. Princeton University Press.
- Winternitz, M. (1927). *A history of Indian literature* (Vol. 1: Introduction, Veda, Epics, Purāṇas, Tantra; S. Ketkar, Trans.). University of Calcutta. (Original work published 1908)
- Zipes, J. (2012). *The golden age of folk and fairy tales: From the brothers Grimm to Andrew Lang*. Hackett Publishing.